

Be kell vallani, hogy tekintettel a nőnevelés elébbi állapotára, azon törekvés, mely a nőnek modern nevelést kíván nyújtani, fáradhatatlan és sok sikerrel járó volt; mindazonáltal sok még a teendő. Azon ellenvetések, melyekkel a nőnevelés hajnalán nyugaton találkozunk, itt is felhozhatnák: azonban a kérdés azért itt is halad megoldása felé.

*

Ime ezekben kívántam, Japán nevelésügyét illetőleg, a rendelkezésemre álló adatokat reprodukálni. Nem kívánok hozzá külön commentárt fűzni; azonban az intézetek folytonosságára a szíves olvasó figyelmét felhívni el nem mulaszthatom.

SOMOGYI GÉZA.

FONTOSABB RÉSZLETEK A VAKOK OKTATÁS- ÜGYÉRŐL.

A vakok király-utczai intézetükből közel jövőben kiköltöznek; ezen alkalomból a szerkesztő úr becses engedelmével e lapok értékes hasábjait felhasználom arra, hogy a t. olvasóval — nagy vonásokban — megismeressem a vakok oktatásügyének fejlődését és jelenlegi állapotát.

Klein József, a vakok bécsi intézetének elévülhetlen érdemű igazgatója, nemes érzelmeitől sugallva, a vakok ügyének előbbrevitele céljából 1825-ben az egybegyűlt Országos Rendek előtt bemutatta a vakok képezhetőségét és az oktatásuk körül foganatosított különleges módszert. A tapasztalt sikerek, de egyszersmind a szivekben keltett szánalom érzete nem maradtak hatás nélkül. A Nagyságos Rendek az eszme megvalósítására határozták el magukat és ezen humánus ügy szolgálatában álló eszmének zászlóhordozójául József főherceg, a dicső emlékü nádor vállalkozott. Az ő kezdeményezésére fogadták el azt a határozatot, hogy a vakok számára még az imént jelzett évben intézetet állítanak fel. A mindenkitől általánosan üdvözölt eszmét csakhamar megvalósították, s a vakok oktatását a pozsonyi «Országgyűlés» szállóban, melyet a nádor bocsátott rendelkezésükre, megkezdték. A fenkölt gondolkozású nádor tudatában volt annak, hogy ezen ügy csak akkor virágozhatik fel, ha társadalmunkat is megismerteti vele és közadakozás útján támogatásra hívja fel. Ezen tervét keresztül viendő egy bizottságot alakított, melynek fejevé Pestvármegye alispánját nyerte meg. A bizottságnak feladata volt az intézet fentartási és fejlesztési céljaira fordított könyörödmények gyűjtésén kívül, annak Budapestre való áttétele is. Ez utóbbi körül

kifejtett munkásságuk hova-tovább eredményesebb lett, mert 1826-ban már fővárosunkban találjuk az intézetet. 1834-ben állandó telket vásároltak számára, de az 1838-iki árvíz után néhány év múlva, 1842-ben kiköltözött belőle a jelenlegi helyére, a Király-utczába. A bizottság a vakok ügyének fellendítésén lankadatlanul dolgozott, a szív nemesebb érzelmeit érintő felhívásokban kérte a közönséget támogatására. Ezen körlevelek egyikéből, melyet Dubraviczky Simon Pestmegye egykori derék alispánja 1841. május 20-án tett közzé, legyen szabad kiemelnem a következő túláradozó emberszeretetről tanuskodó részletet: «Csak arra kérünk honfiak! — csak egy rövid időre húnnyjátok be szemeiteket s azután feleljetek; és irgalmasok lesztek azok iránt, kiknek örökös éjjelét egy kis időre is tapasztaltátok».

Az intézetet az állam 1873-ban vette át kezelésébe. Ekkor már 954,520 korona és 86 alapítvány képezte az intézet vagyonát. Jelenleg a teljes és csonka alapítványok száma körülbelül 140-re tehető.

1887-ben a magas miniszterium a leány és kisebb fiú növendékek felügyeletét és gondozását, valamint a háztartás vezetését irgalmas rendi nővérekre bízta, kik úgy önfeláldozó munkásságuk, szeretetteljes bánásmódjuk, mint a gazdálkodó körül kifejtett takarékoskodásuk által mintegy örök időre biztosították ottmaradásukat.

59 év után megvalni készülnek a vakok a régi, ódon külsejű intézettől s az ifjú Pest méltóságához képest, remek új épületbe, a Hungária- és Hermina-út között az úgynevezett Fischehof-telken épült intézetbe költöznek, melynek beruházási költségeire az állam 40,000 koronát fordított.

Ezen intézet, melynek mását az ilyenmű külföldi intézetek közt is keresni kell, nagy arányokban épült internatus. Tulajdonképen két főcsoportból áll, ú. m. nevelő intézetből és állami foglalkoztató telepből s úgy az egyik, mint a másik két emelettel bir. A nevelő intézetben mintegy 200 növendék nyerhet otthont, mely szám is kellő betekintést nyújt az intézet nagyságára; pontos adatokkal is szolgálhatok a helyiségeket illetőleg: számuk 167-et tesz ki.

A vakok nevelés-oktatásánál kétféle ág nyer érvényesülést, nevezetesen: elméleti és gyakorlati képzés, mely utóbbi szintén két főrésze oszlik: ipari és zenei oktatásra. A növendékek jövő megélhetésüket biztosító képességeik már az elméleti oktatás során vétetnek tekintetbe és e szerint bíráltnak el, hogy t. i. ipari vagy zenei pályára képeztesse-nek-e? Ezen tanszakok keresztülvitelére ipari tanműhelyek, a leendő zenészek számára pedig zenei előképző tanfolyam tartatnak fenn. Midőn a növendék az ipari és zenei tanfolyamot elvégezte s a ki érez magában annyi erőt, hogy az élet küzdelmei közt megtudja keresni mindennapi kenyerét, az olyat kész örömmel bocsátja ki az intézet, mert ez volna oktatásuk végcélja; a ki pedig nem képes, az a vakokat gyámolító Orsz.

Egyesületbe vagyis az állami foglalkoztatóba lép. Itt végleges alkalmazást nyer s ha keresetével nem képes magát fentartani, illetőleg az egyesület által kiszabott díjat — 31 koronát — nem tudja befizetni, részben a kultuszminiszterium, részben az egyesület pótolja a hiányzó összeget. A kultuszminiszterium ily czímen évenként 8,000 koronát juttat az egyesületnek. — A vakokat gyámolító Egyesület egy nagy munkatelep, a hol jelenleg 56 vak munkás dolgozik, kik közül 28 kefekötéssel és 28 szék- és kosárfonással foglalkozik. A kefekötő-műhely havonként 3,200 korona értékű kefét, a kosárfonó 750 korona értékű kosarat és a székfonó-műhely 230—240 korona értékű széket javít, illetve fon újra. Mindenik iparágnál egy-egy látó mester van alkalmazva; a kész anyag elárúsítását az egyesület által fizetett gondnok megfelelő számú személyzettel eszközli. Az egyület helyiségei jelenleg VIII., Szilágyi-utca 2. szám alatt vannak, melyekért az internátus bérletével együtt ez idő szerint 7,180 korona lakbért fizet. Ezen nagy rubrikát kitevő összegek évenkénti fizetésétől szabadul meg a különben szegény egyesület — már ez évben — az által, hogy az államtól felállított új és teljesen modern épületbe, díjtalanul megy át. E foglalkoztató helyiségeinek száma 78. Kényelmes műhelyek, ebédlő és hálótermek, valamint több magánszoba teszik az épület belső elrendezését. A benlakók részben közös hálóban, részben czellaserűen elkülönített igen csinos berendezésű magán szobákban lesznek elhelyezve, mely utóbbiakat csak azok kapják, kik keresetükből a szobáért járó csekély díjat — 5 koronát — megfizetni képesek. Ezen összeggel az állam egy később — az elaggott és munkaképtelen vakok számára — létesítendő otthon (asylum) alapját kívánná megvetni. Kívánatos volna, hogy ez a szép és nemes gondolkodásra valló eszme, mielőbb megvalósuljon.

HERODEK KÁROLY.

IRODALOM.

Balogh Péter: Magyar olvasó könyv a középiskolák I. oszt. számára. 1899. Singer és Wolfner. Ára 2 K. 40 fill.

Difficile est proprie communia dicere. Ez elv sehol sem tűnik annyira szemünkbe, mint alsó osztályú magyar olvasó könyveinknél. Meg van szabva a kör, melyben a szerzőnek mozognia kell; nagy részben egy az anyag, melyből kiki választhat, a melyet vagy maga dolgoz át, vagy már kidolgozott alakjában van. A szerző főérdeme tehát az anyag részleteinek helyes kiválasztása s azoknak teljes egészézsé fűzése a gyer-